

PlanteværnsNYT

Nr. 1 // 2. februar 2017

Tospovira – INSV og TSWV

Lige nu startets forårets produktion af udplantningsplanter op. Det betyder, at der er et stort hjemkøb af stiklinger og småplanter. Vær opmærksom på, at der er risiko for at få Tospovira - INSV (Impatiens necrotic spot virus) og TSWV (Tomatbroncetopvirus) slæbt ind sammen med plantemateriale. Hvert år rapporteres der om fund af TSWV og INSV både fra Tyskland og Holland, og dette betyder at man bør kontrollere hjemkøbt plantemateriale for virussympotomer, og have rutiner omkring regelmæssig kontrol.

INDHOLD

Tospovira – INSV og TSWV	1
Phytophthora – visne syge	2
Undgå neonicotinoiderne	3
Døde skud og planter	4
Sprøjteopdateringskurser	4

INSV på *Lysemachia*

Tospovira er en fælles betegnelse for INSV (Impatiens necrotic spot virus) og TSWV (Tomatbroncetopvirus), der er de to mest alvorlige vira inden for pryddplanter.

Virus lever i og med plantecellen, og derfor vil symptomerne der fremkommer være stærkt afhængig af plantens fysiologi, alder og stofskifte, planteart og - sort, klimaforhold og plantens ernæringsmæssige tilstand.

Fra erfaring ved man at ved høj temperatur eller efter perioder med høj temperatur, hvor planten har/har haft en høj stofskifteaktivitet, vil symptomerne komme frem. Virussympotomerne vil være mest synlig på den nye tilvækst, da det som regel er i de yngre plantedele, hvor væksten er størst, at planten har det højeste stofskifte.

Hen over efterår og vinter, hvor planterne har en langsom tilvækst og stofskifte er lavt, kan der opstå symptomløse infektioner. Dette betyder, at der kan blive leveret virusinficerede småplanter, hvor symptomerne først kan ses flere uger efter modtagelse i gartneriet.

FAKTA om INSV og TSWV:

- INSV og TSWV har mange værtsplanter. Julestjerner og roser hører til blandt de få, der ikke inficeres.
- INSV og TSWV bliver først og fremmest overført fra plante til plante med trips. Spredning og smitte kan også ske mekanisk i forbindelse med høst af stiklinger, klipning og knibning.
- Det er tripsnymferne der optager virus-partikler når de suger på inficerede planter, og det er kun voksne trips, der kan give viruspartiklerne til planten.
- For at undgå spredning af virus skal tripsene holdes under kontrol.
- Kemisk bekæmpelse af vira er ikke mulig. Angrebne planter må derfor fjernes med det samme.
- Sakse, knive skal altid desinficeres, hvis de er risiko for spredning af vira. Til dette kan benyttes Menno Florades, der virker på tospovira.
- For at bremse spredning og undgå nye infektioner skal alle nedfaldne plantedele fjernes og produktionsarealer rengøres og desinficeres. Dette skal mindske tripsene mulighed for at sprede viruspartikler.

Phytophthora – visne syge

Angreb af Phytophthora ses i mange forskellige planterarter, og ofte kommer symptomerne under eller efter perioder med varmt vejr.

Ved angreb af Phytophthora vil roden i starten se sund ud. De første tegn på angreb er manglende saftspænding i solskin, grålige og blege blade. Jo mere urteagtige planterne er jo hurtigere vil planter blive slappe, blege eller gullige.

Phytophthora lever i jorden og den angriber planten gennem rødder og rodhals. Rodhalsen farves typisk mørkebrun til sort i takt med at angrebet udvikler sig. Fra rodhalsen breder svampen sig opad og nedad i planten. Afhængig af planteart og dyrkningsforhold vil der være en inkubationstid på 7 til 14 dage før symptomer bliver synlige.

Temperatur over 20 °C, høj luftfugtighed og frit vand i jorden fremmer angreb af Phytophthora. Phytophthora trives bedst ved høje temperaturer, og derfor giver omslag til solskin og varmt vejr ofte angreb af

Rademachea med Phytophthora

Margeritter med kraftig angreb af Phytophthora. Rodhals er sortfarvet og rødder er døde.

Phytophthora. Angrebene kommer dels fordi svampen trives bedre, men også fordi planterne ofte bliver stresset og svækket. Ved at holde temperaturen under 20 °C, – eller bedre under 15 °C, kan man bremse udviklingen af Phytophthora. En anden vigtig faktor er jordens/vækstmediets indhold af vand. Phytophthora danner zoosporer, og de har brug for frit vand for at bevæge sig rundt i vækstmediet og mellem planter. Overdreven vanding og lange perioder med meget vand i rodzonen vil give Phytophthora gode betingelser for spredning og infektion.

Så ud over at holde temperaturen nede, skal man også holde igen med vandingen, og undgå at der er perioder, hvor vækstmediet er iltfattigt og vandlidende.

Undgå neonicotinoiderne

Neonicotinoiderne er fortsat i fokus hos de europæiske detailkæder, og mange ønsker ikke at prydeplanterne i deres butik, er behandlet med neonicotinoider.

Neonicotinoider er en gruppe af insekticider, der blandt andet bruges til bekæmpelse af bladlus og melus, og herhjemme er følgende neonicotinoider godkendt til bekæmpelse af skadedyr i prydeplanter:

- Imidacloprid (Confidor og Warrant)
- Thiacloprid (Biscaya, Exemptor)
- Acetamiprid (Mospilan)

I 2013 besluttede EU at planter på friland, eller planter der plantes ud på friland, ikke må være behandlet med tre typer af neonicotinoide nemlig imidacloprid, clothianidine og thiamethoxam, hvor af kun imidacloprid er godkendt i Danmark. Forbuddet kom, da der var mistanke om, at disse tre aktivstoffer var skadelig for bierne.

Siden da er der kommet øget fokus på forbruget af plantebeskyttelsesmidler i det europæiske gartnerierhverv, og mange kæder ønsker ikke at de produkter, de sælger, udgør en risiko for sundhed og miljø.

Dette betyder også at mange kæder har strammet kravene yderligere i forhold til kravene fra EU, og hver enkelt detailkæde har deres egen liste over uønskede plantebeskyttelsesmidler.

Som gartner er det derfor vigtigt allerede nu at få styr på kravene fra kunderne, således at forårets produktion ikke bliver behandlet med uønskede plantebeskyttelsesmidler. Få derfor altid en liste fra kunden over uønskede aktivstoffer.

Nedenfor er et skema, der viser mulige alternativer til neonicotinoiderne. De alternative produkter er oplistet tilfældigt.

Skadedyr	Neonicotinoid	Alternative pesticider	Eks. på biologisk bekæmpelse
Bladlus	Imidacloprid (Confidor 70 WG/ Warrant 70 WG) Acetameprid (Mospilan SG) Thiachloprid (Biscaya OD 240)	Movento SC 100 Plenum 50 WG Pirimor Teppeki NeemAzaI-T/S	Snyltehvepse Galmyg Guldøje
Uldlus	Imidacloprid (Confidor70 WG/ Warrant 70 WG)		Uldlussnyltehvepse Uldlusmariehøns
Væksthusmellus	Imidacloprid (Confidor 70 WG/ Warrant 70 WG) Acetameprid (Mospilan SG) Thiachloprid (Biscaya OD 240, Exemptor)	Vertimec NeemAzaI-T/S Movento SC 100 Spruzit Insektfri BotaniGard WP Mycotal	BotaniGard WP Mycotal Snyltehvepse Swirskii-rovmiden Mellusrovtægen
Sommerfuglelarver	Thiachloprid (Biscaya OD 240, Exemptor)	Steward Fastac 50 Dipel DF Turex WG/WP	
Bladbiller	Thiachloprid (Biscaya OD 240, Exemptor)	Factac 50	
Sørgemyg	Thiachloprid (Exemptor)	Gnatrol	Nematoder Hypoaspis-jordrovme

Skadedyr	Neonicotinoid	Alternative pesticider	Eks. på biologisk bekæmpelse
Trips	Acetameprid (Mospilan SG)	NeemAzaI-T/S BotaniGard WP Conserve Fastac 50 Met52 Spruzit Insektfri Vertimec	Tripsrovmid Hypoaspis-jordrovmid Orius-rovtæge Fangplader

Døde skud og planter

I forårskulturerne kan der pludseligt komme døde/visne grene og døde planter. Dette skyldes muligvis angreb af gråskimmel, Pythium, Thielaviopsis, Phytophthora eller Fusarium, der alle er svampe, der angriber planterne, når de ikke har optimale vækstbetingelser, og væksten derfor er svækket.

I forbindelse med opstart af forårets tidlige hold skal man sørge, for at planterne ikke står for vådt og køligt. Efter potning af småplanten er det vigtigt, at planterne dyrkes under forhold, der giver en hurtigt rodudvikling og etablering. Står rodudvikling og vækst i stampe, øges risikoen for svampeangreb. Undgå derfor lav temperatur (under 18°C) og for meget vand i ugerne lige efter potning. Så snart rødderne er ude i potten, og planterne er kommet i gang med at gro, kan temperaturen sænkes.

Sprøjteopdateringskurser

Husk at opdatere dit sprøjtebevis

GartneriRådgivningen afholder sprøjteopdateringskurser i februar og marts.

Et sprøjtebevis eller -certifikat må ikke være mere end fire år gammelt.

Det er dit ansvar, at dit sprøjtebevis eller -certifikat er gyldigt.

Hvis du ikke med fire års interval gennemfører dit opfølgningskursus, mister du retten til at sprøjte, men sprøjtebeviset/-certifikatet bortfalder ikke.

GartneriRådgivningens opfølgningskurser varer én dag, fra klokken 8:30-16:00.

Du får efter kursets gennemførelse udstedt et kursusbevis, som skal kunne forevises på forlangende ved Plantedirektoratets kontrolbesøg.

Der afholdes sprøjteopdateringskursus for Planteskoler & Væksthuse **mandag d. 20. februar 2017.**

[Du kan læse mere om program og tilmelding her](#)

Anne Krogh Larsen

Tlf: 87 40 54 76 / Mobil: 21 63 12 61

akl@seges.dk

Inge Ulsted Sørensen

Tlf: 87 40 53 89 / Mobil: 30 50 77 69

ius@seges.dk